

Ermənistan elan etmədən Azərbaycanla müharibəyə başlayanda zəngilanlılar torpağı qorumaq üçün birləşdi. Ağır döyüşlərdə hər zəngilanlı mərdliklə döyüşdü. Onlardan biri də Baloğlan Süleyman oğlu Süleymanov idi.

Yaxşı yadımdadır, taboru yaratmağa başladığımız ilk vaxtlardan etibarən Baloğlanın qardaşı Elman taborun ilk əsgəri kimi hərbi xidmətə başladı. Elman həmişə Baloğlanın taborda xidmət etmək istədiyini deyirdi. Mən onun sözlərinə inanırdım.

yatı Baloğlan dostları ilə bir neçə dəfə davam etdirmişdir. Baloğlan kimi igid və cəsur oğulların hesabına Zəngilan rayonu bir müddət özünü nəinki qoruyub saxladı, hətta Qubadlı, Cəbrayıl və Füzuli rayonlarına da kömək etdi.

Polkovnik Firidun Şabanov alay komandiri təyin olunandan sonra şəxsi heyətlə tanışlıq zamanı kəşfiyyat bölüyünün komandiri Baloğlan Süleymanov və onun döyüşçü dostları yeni komandirin diqqətini dərhal cəlb edir. Pəşəkar kəşfiyyatçı olan polkovnik Firidun Şabanov Baloğlanla söhbətlərində onun qorxmaz və igid olduğunu duyur. Baloğlan komandirin tapşırığı ilə bir neçə dəfə düşmənin arxasında kəşfiyyat aparır.

edilmişdi. Kəşfiyyat qruplarını əməliyyata gizir Baloğlan Süleymanov hazırlamışdı.

Baloğlanın oğlu Sadiq T-72 tankı ilə öldürülmüşdü. O tank da ələ keçirilmişdi. 1993-cü ilin bu uğurlu aprel döyüşü Baloğlanın Zəngilanda qəhrəman kimi tanınmasına səbəb oldu...

Ermənilər Ağdam və Füzuli rayonlarını işğal etdikdən sonra 1993-cü il avqust ayının 15-də Qubadlı və Cəbrayıl rayonlarına hücum etdilər.

Ermənilər Qubadlı rayonuna hücum keçəndə Baloğlanın rəhbərliyi altında Mahruzlu kəndində ermənilərin hücumunu dayandıran döyüşçülər bir ədəd tank vurmuş və müdafiə mövqeyini tutmuşdular.

Komandirin əmri ilə Mahruzluda müdafiə mövqeyi 3-cü tabora təhvil verildi və Baloğlanın kəşfiyyat bölüyü Cəbrayıl rayonunun şimalında mövqə tutaraq düşməni yaxına buraxaraq ona qəflətən atəş açdı. Mühasirəyə düşən düşmənin itki verərək geri çəkildi.

1993-cü il oktyabr ayının 25-də Ermənistan silahlı qüvvələri Mehri, Qafan, Qubadlı və Cəbrayıl istiqamətindən hücum keçdilər. Ermənilər kəşfiyyat bölüyünün üzərinə 1 motoatıcı taboru və 1 tank bölüyü ilə hücum keçdilər. Döyüş səhər tezdən başladı və axşam saat 17-dək davam etdi. Baloğlan Süleymanov və onun kəşfiyyatçılarınin vəziyyəti son dərəcə təhlükəli və ağır idi. Qeyri-bərabər döyüşdə düşmənin texnikasını vurmaq üçün mərmilə qalmamışdı. Bölükdə şəhid və yaralılar var idi. Belə bir vəziyyətdə bölüyü idarə etmək çox çətin idi. Buna baxmayaraq o, soyuqqanlı, igid və qəhrəman əsgər kimi vuruşurdu. Döyüşçülərlə gülərlük danışır, düşmənin tank mərmilərinə qarşı avtomatla cavab verirdi. Başı o qədər qarışmışdı ki, arxaya keçmiş erməni tankını görmürdü. Əsgərlərin səsinə ağız baxan Baloğlan tankın lüləsinin ona tuşlandığını gördü. Baloğlan əl qumbarası ilə düşmənin tankını susdurdu.

Alayın ehtiyat hissələri olmadığına görə təminat bölüyünün əsgərləri də kömək üçün oraya göndərildi. Onlar da orada şəhid oldular.

Gərgin döyüşdə Baloğlan və onun bölüyü, o cümlədən qorxu bilməyən döyüşçülər Mehdi Mirzəyev, Həzrətəli Tahirov, Güloğlan Süleymanov, Yura Rabotov, Ceyhun Əliyev, Vüqar Mehrəliyev, Əlibaba Məmmədov, Qasım Mönsümov, Elşad Vəliyev, Üzeyir İbrahimov, Namiq, Rafiq, Rəhim, Müşfiq, Rövşən, İlah, Nazim və digərləri əsl qəhrəman ki-

mi vuruşdular. Tanklarla və muzlu əsgərlərlə hücum keçən ermənilər və onların hərbi birləşmələri hər bir həmlədə Baloğlanın döyüşçüləri və polisləri tərəfindən dəf edildi. Döyüş meydanında ermənilər tanklarını və meyllərini qoyaraq geri çəkildilər. Lakin düşmənin dayanmadan qrad və top mərmiləri ilə döyüşçülərimizin yerləşdiyi səngərləri atəşə tutur, onlara aman vermirdilər.

Qəfildən düşmənin bir neçə tankı müdafiə zolağını yenidən yararaq Baloğlanın bölüyünə tərəf səngərləri hədəfə almağa başlayır. Səngərlərə düşən mərmilərin partlamasından döyüşçülərimizin bir çoxu həlak olur və ağır yaralanır. Mövqeyini dəyişmək istəyən Baloğlan da düşmənin gülləsinə tuş gəlir və Cəbrayıl rayonunun Dərzili kəndində həlak olur. Baloğlanın dediyi kimi olur: "Ermənilər yalnız mənim meyitim üstündən keçib Zəngilana işğal edə bilərlər".

Baloğlanın həlak olduğu və düşmənin nəzarət etdiyi ərazidə qaldığını acı və kədərli xatirələrlə yada salan silahdaşı və yaxın köməkçisi olan qardaşı Elman Süleymanovun dediklərində: "Hadisədən 4 gün keçməsinə baxmayaraq, Baloğlandan xəbər yox idi. Komandirdən icazə alıb ermənilərin zəbt etdiyi, yəni Baloğlanın döyüşdüüyü əraziyə kəşfiyyata çıxdım. İki gün gizlənə-gizlənə Baloğlanın meyitini axtardım. Əsgərlərimizin meyitləri tanınmaz hala düşmüşdü. Keyli axtarırdıqdan sonra Baloğlanın meyitini tapdım. Çətinliklə də olsa oradan uzaqlaşdırdım və üstünü qurumuş otlarla örtüb sərhəd bölüyünə kömək dalınca gətdim. Onların köməyi ilə Baloğlanın meyitini işğal zonasından çıxartdıq, İran ərazisinə, oradan da Azərbaycana gətirdik. Həmişə deyirdi ki, məni oğlum Sadiqlə yanaşı dəfn edin. Təəssüflər ki, Zəngilana işğal edildiyinə görə Baloğlanın son arzusunun yerinə yetirə bilmədik. Qardaşımı Tərtər rayonunun Köçərli kəndində dəfn etdik..."

Azərbaycan torpaqlarının erməni işğalçılarından müdafiə edilməsində göstərdiyi xüsusi xidmətlərə, şəxsi igidlik və şücaətlərə görə Ulu Öndər Heydər Əliyevin 16 sentyabr 1994-cü il tarixli fərmanı ilə gizir Süleymanov Baloğlan Süleyman oğlu (ölümündən sonra) "Azərbaycan Bayrağı" ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Baloğlan Süleymanov kimi qəhrəmanlar əbədiyyən yaşayır...

Bayram MƏMMƏDOV,
ehtiyatda olan
polkovnik-leytenant,
Əməkdar müəllim

Zəngilan elinin qəhrəman oğlu

qəhrəmanlığı və bu qəhrəmanlıq böyüdüüyü mühitin təsiriylə də bağlı ola bilər.

Nazirlər Kabinetinin müvafiq sərəncamı əsasında Müdafiə nazirinin əmri ilə qısa müddət ərzində sərhəd rayonlarında ərazi özünümüdafiə taborları təşkil olunmasına başlandı. Bu proses Zəngilanda da uğurla aparıldı.

Taborun qərarqahı Zəngilan rayon 144 nömrəli Texniki Peşə Məktəbinin bazasında yerləşdirildi. Biz rayonun dağınıq fəaliyyət göstərən könüllü müdafiəçilərini taborda birləşdirdik. Qısa müddətdə çevik və nizami bir tabor yaradıldı. Mən 10 noyabr 1991-ci ildə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində hərbi xidmətə çağırıldım və Zəngilan rayon ərazi özünümüdafiə taborunun - hərbi hissənin komandiri təyin edildim. Taborun yaradılması ilə əlaqədar Vətənin ağır günlərində, özünü irəli verən, canını qurban verməyə hazır olan, qəhrəmanlığı ilə bütün zəngilanlıların yaddaşına əbədi həkk olunan ölməz və həmişə yaşar qəhrəman oğullardan biri də Baloğlan olmuşdur. O, ağır günlərdə mərdlər cərgəsindən geri qalmadı. Qız-gəlinlərimizin, körpələrimizin düşmənin tərəfindən məhv edilməsinə dözə bilmədi. Axı, onun da evində üç şirin-şəkər balası böyüyürdü.

Baloğlan ölümün gözünə dik baxran, üstün məziyyətlərə malik döyüşçü idi.

Baloğlan bacarıqlı rabiteçi olmaqla yanaşı, həm də bütün hərbi texnikanın, xüsusilə ağır texnikanın dilini bilirdi. Sovet ordusunun rayonumuzda olan hərbi hissəsində sıradan çıxarılmış, yararsız hala salınmış zirehli döyüş maşınları Baloğlan tərəfindən qısa müddətdə təmir edildi. O, əsgərlərə həmin texnikaların istismarını da öyrətdi. Sonralar Baloğlan taborun ilk tankını idarə edən və kəşfiyyat bölüyünün bacarıqlı komandiri oldu. Neçə-neçə döyüşlərdə nümunə göstərdi...

... 21 avqust 1992-ci ildə "Qızlar ağacı" deyilən yüksəklikdən düşmənin tankından atılan iki mərmə Baloğlanın yaşadığı Rəzdərə kəndindəki evinin heyətinə düşür. Mərmənin partlaması nəticəsində Baloğlanın 10 yaşlı balaca oğlu Sadiqin bədən üzvləri parçalanır, uşağ həlak olur.

Kənddə şəhid olduğunu eşidəndə Baloğlan kəndə gəlir. Oğlu Sadiqin öldüyünü bildikdə döyüşçü dostları ilə birlikdə silahlanaraq Sadiqin cəsədini heyətin ortasında qoyub düşməndən qısa əldə almağa gedir. Cəsur döyüşçü iki gün sonra başçılıq etdiyi qrupun üzvləri olan Elman, Namiq, Pənah və Elşənle birlikdə ermənilərin postlarına hücum edərək düşmənin 25 canlı qüvvəsini məhv etmiş, bir neçə hərbi texnikasını, içi ermənilərlə dolu olan "Niva" maşınını sıradan çıxarmış və keyli silah-sursatı qənimət kimi ələ keçirmişdir. Bu uğurlu əməliyyat

Alay komandiri polkovnik Firidun Şabanovun tapşırığı əsasında şəhərin kənar hissəsində tikilmiş bina kəşfiyyat bölüyünün təlim bazası kimi seçildi. Təmirdən sonra bölük lazım olan silah-sursat, kəşfiyyat cihazları və hərbi geyimlə təchiz edildi. Beləliklə, təsdiq edilmiş proqram üzrə hərbi təlimlərə başlandı. Əlbəyaxa döyüş üzrə təlimi pəşəkar karate üzrə tanınmış idmançı İlyas İsmayılov keçirdi.

Təxminən bir aydan sonra bölüyün şəxsi heyəti döyüşə hazır vəziyyətə gətirildi. Bütün bu nailiyyətlərə qısa müddətdə nail olmağın əsas və başlıca səbəbkarı Baloğlan idi. Kəşfiyyat hazırlığının əsas amilini təşkil edən psixoloji hazırlıq isə döyüşdə qazanıldığına görə bölüyün döyüş hazırlığını yoxlamaq üçün poliqondan deyil, qarşıda duran düşmənlə sınaqdan keçirildi. O, kəşfiyyat qruplarınınin tərkibini bacarıqla təşkil etmişdi.

Əməliyyatın nəticəsi olduqca uğurlu oldu. Əməliyyatın planına görə gecə düşmənin arxasına keçən qüvvələrimiz səhər tezdən onları mövqələrdə məhv edib düşmənin 1 ədəd tankını, 2 ədəd topunu, 6 ədəd minaatanını, 3 ədəd qumbaraatanını, 13 ədəd iriçaplı pulemyotunu, 60 ədəd iriçaplı pulemyotunu, 18 ədəd avtomobilini, 10 ədəd yük maşınında hərbi sursatını ələ keçirmişdi, 1 ədəd tank, 1 ədəd PDM, təxminən 60 əsgər məhv